

ความรักความรู้ในบทละครเรื่อง *Wit* ของมาร์กาเรต เอ็ดสัน

ดารินทร์ ประดิษฐ์ศษณีย์

บทคัดย่อ

บทความฉบับนี้วิเคราะห์บทละครรางวัลพูลิตเซอร์ ปี ค.ศ.1999 ของ มาร์กาเรต เอ็ดสัน เรื่อง *Wit* โดยมุ่งศึกษาความคิดหลักที่วางด้วยความรู้และความรักด้วยการสร้างโครงเรื่อง การเสนอภาพตัวละคร และการใช้สทบท เอ็ดสันเสนอความคิดที่เรียบง่ายและสำคัญ แต่มักถูกละเลยไปที่ว่า ความรู้จำเป็นต้องควบคู่ไปกับการรัก ความเอื้ออาทร และความปรารถนาที่จะนำความรู้นั้นไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อผู้อื่น ในโลกที่ความรู้ถูกใช้ไปในการแสวงหาอำนาจ เอ็ดสันพยายามสื่อความคิดที่ว่าการศึกษาหรือการแสวงหาความรู้ควรมีจุดหมายสูงสุดในการบ่มเพาะคุณธรรมและการพัฒนาจิตวิญญาณของมนุษย์

ในปาฐกถาเรื่อง "หน้าที่ของการศึกษา" ("The Function of Education") กฤษณะมูรติ นักปรัชญาอินเดีย เชิญชวนให้เราตามคำถามกับตัวเองว่า การศึกษาคืออะไร เหตุใดเราจึงตั้งรกรากที่จะแสวงหาความรู้ จุดมุ่งหมายของการศึกษาคืออะไร และคำถามเหล่านี้นำไปสู่ปริศนาที่สำคัญของมนุษย์ว่าชีวิตคืออะไร กฤษณะมูรติเสนอความคิดว่า สำหรับเขาแล้ว ชีวิตเป็นสิ่งที่มหัศจรรย์ และ "การศึกษาจะปราศจากความหมายโดยสิ้นเชิงหากการศึกษามีได้ช่วยให้เราเข้าใจถึงความยิ่งใหญ่ กว้างขวางของชีวิตที่มาพร้อมๆ กับการละเอียดย้อนที่หลากหลาย ความงามอันน่าอัศจรรย์ใจ ความโคกเคี้ยว และความสุข" (1-2) กฤษณะมูรติกล่าวต่อไปอีกใน

---

* อาจารย์ประจำภาควิชาภาษาอังกฤษ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปาฐกถาเรื่อง “ความเรียบง่ายของความรัก” (“The Simplicity of Love”) ว่าสิ่งที่สำคัญมากที่สุดสิ่งหนึ่งในความเข้าใจชีวิตคือความรัก เขาขยายความว่าความรักที่เรียบง่ายนี้ “มิใช่ความซับซ้อนของความรักระหว่างหญิงชาย ความรักที่มีต่อพระเจ้า หากแต่เป็นความรักธรรมดาๆ ความรู้สึกอ่อนโยน สุภาพอย่างจริงใจในการสัมผัสกับสรรพสิ่งทั้งปวง” (190) กฤษณะมูรติตั้งคำถามว่า ทำอย่างไรจึงจะสามารถบ่มเพาะความรู้สึกรักอย่างอ่อนโยนเช่นนี้ได้ และฝากหน้าที่นี้ไว้กับผู้ให้การศึกษา (191) กล่าวอีกอย่างหนึ่งก็คือ การปลูกสร้างความรู้สึกรักและเอื้ออาทรนี้เป็นส่วนสำคัญของการศึกษาหรือการแสวงหาความรู้

ผู้เขียนเริ่มต้นบทความฉบับนี้ซึ่งอันที่จริงแล้วมีเนื้อหาเกี่ยวกับความรู้และความรักในบทละครอเมริกันร่วมสมัยเรื่อง *Wit* ด้วยการกล่าวถึงปรัชญาการศึกษาของกฤษณะมูรติด้วยเหตุผลบางประการ ในบริบทของสังคมไทยปัจจุบัน เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างมากมาเกี่ยวกับระบบการศึกษา เช่น การปฏิรูปการศึกษา การออกนอกระบบของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ หรือความพยายามที่จะสร้างมหาวิทยาลัยวิจัย ซึ่งล้วนสะท้อนให้เห็นถึงความตั้งใจที่จะสร้างระบบการศึกษาที่ดีที่สุดและสามารถจะอยู่รอดได้ในกระแสการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมที่เต็มไปด้วยการแข่งขัน และมีการอภิปรายอย่างกว้างขวางในแง่มุมต่างๆ ของการศึกษาและการจัดการศึกษา แต่เป็นที่น่าแปลกใจว่ามิติทางจิตวิญญาณของการศึกษา และความเชื่อมโยงของการศึกษากับความรักและความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มักจะไม่ได้รับความสนใจเท่าที่ควร เหตุใดคำถามเช่นที่กฤษณะมูรติตั้งไว้และสารที่มีความเรียบง่าย (แต่อาจจะฟังดูตื้นเขินหรือมีความเป็นอุดมคติเกินไป) จึงถูกหลงลืมไป บทละครเรื่อง *Wit* ซึ่งได้รับรางวัลพูลิตเซอร์ (Pulitzer Prize) สาขาบทละครในปี ค.ศ.1999 ได้ยกเอาคำถามและความคิดในลักษณะเดียวกันนี้ขึ้นมาเป็นประเด็นสำคัญของเรื่อง มาร์กาเรต เอ็ดสัน (Margaret Edson) ผู้ประพันธ์บทละครเรื่องนี้ วิพากษ์สิ่งที่เกิดขึ้น

¹ มาร์กาเรต เอ็ดสัน สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาโท สาขาวรรณคดี ปัจจุบันเธอทำงานเป็นครูโรงเรียนอนุบาลแห่งหนึ่งในเมืองแอตแลนตา (Atlanta) รัฐจอร์เจีย (Georgia) ในคำสัมภาษณ์ทางโทรทัศน์รายการ *News Hours* ของจิม แลเวอร์ (Jim Lehrer) เอ็ดสันกล่าวว่า เธอรักการสอนหนังสือและไม่สนใจที่จะหันมาเป็นนักเขียนมืออาชีพ เธอยังได้เล่าอีกว่าเธอเคยมี *วารสารอักษรศาสตร์* ปีที่ 32 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2546

ในระบบการศึกษาชั้นสูง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในมหาวิทยาลัยวิจัยในประเทศสหรัฐอเมริกาที่ให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่งกับความเป็นเลิศทางวิชาการและการผลิตผลงานทางวิชาการ บทละครของเอ็ดสันสื่อความคิดว่าจุดมุ่งหมายที่สำคัญข้อหนึ่งที่มีมักจะถูกละเลยไปของการศึกษาหรือการแสวงหาความรู้ คือ การขัดเกลาและการแปรเปลี่ยนจิตใจของมนุษย์ให้เปี่ยมไปด้วยความรัก ความเอื้ออาทร และความปรารถนาที่จะนำความรู้ความสามารถที่มีมารังสรรค์สิ่งที่ตั้งมให้กับโลกและสรรพสิ่ง

บทละครเรื่อง *Wil* เสนอภาพของตัวละครเอก ชื่อ ดร.วิเวียน แบริง (Dr. Vivian Bearing) ศาสตราจารย์ผู้มีชื่อเสียงวัย 50 ปี ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญในสาขาวรรณคดีอังกฤษศตวรรษที่ 17 โดยเฉพาะอย่างยิ่งกวีนิพนธ์ของจอห์น ดันน์ (John Donne) กวีเอกในกลุ่มกวีแนวอภิปรัชญา (Metaphysical Poets) วิเวียนปรารถนาตัวขึ้นในโรงพยาบาลของมหาวิทยาลัยที่เธอสอนอยู่ในฐานะผู้ป่วยด้วยโรคมะเร็งรังไข่ในระยะสุดท้าย วิเวียนได้รับการรักษาจาก ดร.ฮาร์วีย์ เคเลอเคียน (Dr. Harvey Kelekian) นายแพทย์ผู้ทรงคุณวุฒิวัย 50 ปี ซึ่งดำรงตำแหน่งเป็นหัวหน้าศูนย์ศึกษาเนื้องอก และเจสัน พอสเนอร์ (Jason Posner) แพทย์หนุ่มที่หลงใหลและทุ่มเทชีวิตให้กับการวิจัยเซลล์มะเร็ง และเคยเป็นลูกศิษย์ของวิเวียนในสมัยที่เขานักศึกษาในมหาวิทยาลัย บทละครเรื่องนี้ถ่ายทอดให้เห็นการค้นพบและเข้าใจตนเองของวิเวียนในยามที่เธอเผชิญกับความทุกข์ทรมานอย่างแสนสาหัสด้วยมะเร็งร้ายและเคมีบำบัด ครั้งหนึ่งวิเวียนเป็นผู้ศึกษาวิเคราะห์ตัวบทกวีนิพนธ์ แต่ในฉากสุดท้ายของชีวิต วิเวียนรับรู้ด้วยความรู้สึกอับอายว่า ร่างกายของเธอกลายมาเป็น "ตัวบท" และตัวทดลองในงานวิจัยของเคเลอเคียนและเจสัน ในช่วงเวลาที่เธอเผชิญกับ

ประสบการณ์การทำงานเป็นเจ้าหน้าที่ธุรการในแผนกเนื้องอกของโรงพยาบาลวิจัยแห่งหนึ่ง เนื่องจากงานนี้เป็นงานระดับล่าง [เธอ]จึงได้เห็นสิ่งต่างๆ มากมาย เพราะ[เธอ]มิได้มีความสำคัญอะไร จึงไม่มีใครสังเกตเห็น[เธอ] [เธอ]จึงได้เห็นสิ่งต่างๆ มากมายทั้งการกระทำของผู้ให้การรักษา และปฏิกิริยาของคนไข้"

บทละครเรื่อง *Wil* ได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก โรงละครหลายแห่งในประเทศสหรัฐอเมริกานำบทละครเรื่องนี้ไปแสดง ทั้งนี้รวมถึงโรงละครบรอดเวย์ในกรุงนิวยอร์ก HBO ได้นำบทละครเรื่องนี้ไปสร้างเป็นภาพยนตร์ในชื่อเดียวกัน โดยมี เอมมา ทอมป์สัน (Emma Thompson) รับบทเป็นวิเวียน

อวสานของชีวิตนี้เองที่เธอตระหนักถึงความสำคัญของบางสิ่งบางอย่างที่ขาดหายไป
ในชีวิตของเธอ ซึ่งเป็นสิ่งที่เธอไม่เคยเข้าใจและมีได้สัมผัสตลอดชีวิตที่เธอได้ทุ่มเท
ให้กับการสร้างผลงานทางวิชาการ

การค้นพบตัวเองของวิเวียนมีความสัมพันธ์กับรูปแบบและโครงสร้างของ
ละครเรื่องนี้ เอ็ดสันไม่ได้แบ่งบทละครของเธอออกเป็นองก์ (Act) และฉาก (Scene)
บทละครของเธอไม่มีแม้แต่ช่วงพักครึ่งเวลา (Intermission) เอ็ดสันสร้างบทละครที่
ซ่อนอยู่ในบทละคร กล่าวคือ บทละครเริ่มต้นด้วยการปรากฏตัวของวิเวียนบนเวทีที่ว่าง
เปล่า โดยวิเวียนสวมชุดคนไข้ของโรงพยาบาลและหมวกแก๊ป (ผมของเธอร่วง
หมดแล้ว) และมีสายยางจากเสาแขวนน้ำเกลือเชื่อมกับตัวเธอ วิเวียนออกมาพูดคุย
กับผู้ชม เธอกล่าวว่าเธอมีเวลาเหลืออยู่ไม่ถึง 2 ชั่วโมง และสิ่งที่วิเวียนพูดดูเหมือนจะ
สื่อว่าในเวลาอันจำกัดที่เหลืออยู่นี้ เธอพยายามจะกำกับและแสดงละครฉากสุดท้าย
ของชีวิตเธอ โดยเราจะเห็นว่าละครที่วิเวียนเป็นผู้สร้างและแสดงเองนี้ประกอบขึ้น
ด้วยฉากต่างๆ ในอดีตที่เรียงตัวกันตามความคิดคำนึงของเธอ โดยมีได้เป็นไป
ตามลำดับเวลา ตั้งแต่ฉากที่วิเวียนทราบว่าเป็นมะเร็ง ฉากชีวิตในวัยเด็ก ฉากบท
สนทนากับครูสอนวรรณคดีตอนที่เธอเป็นนักศึกษา ฉากบทสนทนาของวิเวียนกับ
นักศึกษาของเธอ จนถึงฉากต่างๆ ในขณะที่เธอได้รับการรักษาที่โรงพยาบาล โดย
วิเวียนจะเป็นตัวแสดงในฉากเหล่านี้ พร้อมๆ บทที่จะแสดงความคิดเห็นแทรกเข้าไป
หรือรำพันความคิดคำนึงของตนอยู่คนเดียว วิเวียนบอกผู้ชมในตอนต้นเรื่องว่า "เธอ
อยากจะให้บทละครเกี่ยวกับตัวเองเป็นบทละครเชิงปรัมปราที่ว่าด้วยวีรกรรมของ
วีรบุรุษและชีวิตในท้องทุ่ง" ("cast in the mythic-heroic-pastoral mode") หากแต่ว่า
"มะเร็งรังไข่ในระยะที่ 4 ทำให้เธอสร้างละครเช่นนั้นไม่ได้" ละครของเธอคง "ไม่ใช่
เดอะ แฟรี่ ควีน" (*The Fairy Queen*) ซึ่งเป็นกวีนิพนธ์แบบอุปมาอุปไมย (allegory) ของ
เอ็ดมันด์ สเปนเซอร์ (Edmund Spenser) เธอยังกล่าวอีกว่า เธอไม่ต้องการ "บอกโครง
เรื่องของบทละคร" แต่เธอคิดว่าเธอ "จะต้องตายในตอนจบ" (6)

ในแง่หนึ่ง ละครฉากสุดท้ายของชีวิตที่วิเวียนแสดงในเวลาไม่ถึง 2 ชั่วโมงที่
เหลืออยู่สะท้อนให้เห็นว่า ความตาย ความทุกข์ทรมาน และสิ่งที่วิเวียนได้สัมผัส

ระหว่างที่อยู่ในโรงพยาบาลแห่งนี้ทำให้เธอค่อยๆ เข้าใจความบกพร่องของตัวเอง กล่าวคือ ละครของวิเวียนเป็นการพินิจพิจารณาทบทวนถึงสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิต ผนวกเข้ากับประสบการณ์ที่เธอเผชิญอยู่ ซึ่งก่อให้เกิดความเข้าใจตนเองในที่สุด ในอีกแง่หนึ่ง ความตั้งใจเบื้องต้นของวิเวียนที่จะสร้างละครที่เต็มไปด้วยการใช้ปฏิภาณไหวพริบ (wit) และการแฝงนัย (irony) บ่งบอกถึงการพยายามใช้ความเลิศล้ำทางภูมิปัญญา (intellect) ในการสร้างอำนาจให้กับตัวตนของเธอที่อ่อนแอลงทุกที และหวังที่จะเอาชนะ (outwit) ความตายในที่สุด ความพยายามนี้แสดงให้เห็นว่าวิเวียนไม่เข้าใจคุณค่าที่แท้จริงของความรู้ที่เธอได้สะสมมาตลอดชีวิตของการศึกษาวรรณคดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งกวีนิพนธ์แนวอภิปรัชญาของจอห์น ดันน์ เอ็ดสันได้ใช้บทกวีนิพนธ์บางบทจาก โฮลี ซอนเนตส์ (Holy Sonnets) ของนักเขียนผู้เฒ่าสะท้อนให้เห็นความคิดและการขัดแย้งในใจของวิเวียน เอ็ดสันเสนอภาพความไม่เข้าใจของวิเวียนในฉากบทสนทนาที่เกิดขึ้นเมื่อ 28 ปีที่แล้วระหว่างวิเวียน นักศึกษาผู้กระตือรือร้นวัย 22 กับศาสตราจารย์ อี เอ็ม แอชฟอร์ด (E. M. Ashford) ครูผู้สอนกวีนิพนธ์ของจอห์น ดันน์ ตัวละครทั้งสองสนทนาถึงการตีความบทกวีชื่อ "Death, be not proud..." ซึ่งสื่อความหมายว่าท้ายที่สุดความตายนั้นมิได้เป็นสิ่งที่น่าสะพรึงกลัวเลย ในฉากนี้ แอชฟอร์ดชี้ให้วิเวียนเห็นข้อบกพร่องในงานเขียนของเธอซึ่งเกิดจากการที่วิเวียนใช้กวีนิพนธ์ในฉบับพิมพ์ (edition) ที่ใส่เครื่องหมายวรรคตอนไม่ถูกต้อง ทำให้การตีความผิดเพี้ยนไป แต่ที่สำคัญกว่านั้น แอชฟอร์ดพยายามอธิบายถึงสังขรณ์ของชีวิตที่ซ่อนอยู่ในบาทสุดท้ายของกวีนิพนธ์บทนี้ :

แอชฟอร์ด : ซอนเนตบทนี้เริ่มต้นด้วยการต่อสู้กับความตายอย่างกล้าหาญ การดึงเอาพลังทั้งหลายของสติปัญญาและศิลปการแสดงมาพิชิตศัตรูตัวนี้ แต่สุดท้ายแล้วซอนเนตนี้คือการเอาชนะปรกการขวางกั้นที่ดูเหมือนไม่มีอะไรจะเอาชนะได้ ที่แยกชีวิต ความตาย และชีวิตที่เป็นนิรันดร์ออกจากกัน ในฉบับที่หนูเลือก ความหมายที่เรียบง่ายอย่างลึกซึ้งนี้สูญหายไปกับการใช้เครื่องหมายวรรคตอนที่ง่ายวุ่นวายสับสน

And Death--capital D--shall be no more--semicolon!
 Death--capital D--comma--thou shalt die--exclamation point! (14)

จากนั้นแอสฟอร์ดแนะนำให้วิเวียนดูกวีนิพนธ์ในฉบับพิมพ์ของเฮเลน การ์ดเนอร์ (Helen Gardner) และอ่านบาทสุดท้ายของซอนเนตบทนี้พร้อมทั้งอธิบาย ความหมายให้วิเวียนฟัง

แอสฟอร์ด : And death shall be no more, *comma*, Death thou shalt die. สิ่งที่ยกชีวิตออกจากชีวิตที่เป็นนิรันดร์นั้นมีอะไรเลย นอกเสียจาก ลมหายใจเอือกหนึ่งหรือเครื่องหมายจุลภาค นี่เป็นเรื่องที่ไม่ซับซ้อนเลย แม้แต่น้อย เมื่อเราอ่านตามเครื่องหมายวรรคตอนที่ถูกต้องแล้ว ความตายจะไม่ใช้สิ่งที่จะต้องนำมาแสดงบนเวที หรือจะต้องมากับ เครื่องหมายอัศเจรีย์อีกต่อไป มันเป็นเครื่องหมายจุลภาค ซึ่งก็คือการ หยุดก่อนที่จะดำเนินต่อไป (pause)

ในลักษณะนี้เอง ลักษณะที่ไม่ยอมประนีประนอมกับอะไร ทั้งสิ้น เราเรียนรู้บางอย่างจากกวีนิพนธ์บทนี้ หนูว่าไหมคะ ชีวิต, ความตาย วิญญาณ, พระเจ้า อดีต, ปัจจุบัน ไม่ใช่ปรากฏการขวางกั้นที่ไม่มีอะไร จะเอาชนะได้ ไม่ใช่เครื่องหมายอัฒภาคมากมาย มีแต่เครื่องหมาย จุลภาคเครื่องหมายเดียวเท่านั้น (13-14)

สิ่งที่แอสฟอร์ดพยายามอธิบายให้ลูกศิษย์ของเธอเข้าใจได้เกี่ยวข้องกับ การเป็นนักวิชาการที่มีความละเอียดรอบคอบแต่เพียงอย่างเดียว แต่แอสฟอร์ดต้อง การสอนให้วิเวียนเข้าใจถึงความเชื่อมโยงระหว่างชีวิตกับวรรคเคติ ณ จุดนั้น วิเวียน ไม่เข้าใจสิ่งที่ครูพยายามจะสื่อ สำหรับวิเวียนแล้ว กวีนิพนธ์แนวอภิปรัชญาของ จอห์น ดันน์ คืองานเขียนที่มีความซับซ้อนลุ่มลึกด้วยการใช้ความนึกเปรียบเทียบ (conceit) ที่แตกต่างจากขนบเดิม การใช้ตรรก และการแสดงปฏิภาณไหวพริบ (wit) เธอตอบครูว่า "ชีวิต ความตาย หนูเข้าใจแล้วค่ะ นี่คือการใช้ความนึกเปรียบเทียบ แบบอภิปรัชญานั้นเอง นี่คือการใช้ปฏิภาณในการเขียน หนูจะกลับไปห้องสมุดและ

เขียนรายงานชิ้นนี้ใหม่" (15) แอชฟอร์ดกล่าวย้าว่า "นี่ไม่ใช่การใช้ปฏิภาณไหวพริบ
 มิสแบริง นี่คือสัญธรรม... รายงานไม่ใช่เรื่องสำคัญ" (15) และเธอบอกวิเวียนอย่าง
 อ่อนโยนว่าอย่ากลับไปห้องสมุด แต่ให้ออกไปสนุกสนานกับเพื่อนๆ แต่วิเวียนก็
 ยังคงไม่เข้าใจถึงสิ่งที่ครูพยายามจะบอก เธอเล่าให้ผู้ชมฟังว่าเธอออกไปเดินเล่นข้าง
 นอก พร้อมทั้งขบคิดปริศนาที่เธอไม่เข้าใจ "ปรากฏการณ์ที่ไม่มีใครจะเอาชนะได้
 ที่แยกสิ่งหนึ่งออกจากอีกสิ่งหนึ่งเป็น... เพียงเครื่องหมายจุลภาคเท่านั้นเองหรือ
 สัญธรรมของชีวิตที่เรียงง่ายกับมาตรฐานทางวิชาการที่ไม่ยอมประนีประนอมกับ
 อะไรทั้งสิ้น สองสิ่งนี้เกี่ยวข้องกันหรือ ฉันทไม่..." (15) และความไม่เข้าใจนี้้นำเธอ
 กลับไปที่ห้องสมุด

ตลอดเวลา 28 ปีนั้น วิเวียนจึงได้อุทิศชีวิตในการสร้างความเป็นเลิศทาง
 วิชาการ เธอยังคงไม่เข้าใจสิ่งที่แอชฟอร์ดพยายามจะสอนเธอ ที่จริงแล้ว สิ่งที่วิเวียน
 ทำในยามที่จะต้องเผชิญกับความตายนั้นเปรียบได้กับผู้พูดในตอนต้นของบทกวี
 นิพนธ์ "Death, be not proud..." ที่พยายามจะต่อสู้กับความตายด้วยภูมิปัญญาอันหลัก
 แหลม และศิลปะการแสดง กล่าวคือวิเวียนกำลังนำความตาย "มาแสดงบนเวที" และ
 หวังที่จะเอาชนะความตายและความกลัวที่เกิดจากการสูญเสียความเข้มแข็งของตน
 ไป ในฉากที่วิเวียนเข้ารับการตรวจรักษาเป็นครั้งแรก เอ็ดสันเสนอภาพที่น่าสะเทือน
 ใจของสตรีวัย 50 ผอมบาง ศีรษะล้าน นั่งรถเข็นและมีพยาบาลพาไปตรวจเอ็กซเรย์
 หน้าอก วิเวียนหันมาพูดกับผู้ชมเป็นระยะๆ เธอพยายามต่อสู้กับความกลัวดังกล่าว
 ด้วยการกล่าวย้าถึงความสำเร็จทางวิชาการของเธอ ตั้งแต่แรกสำเร็จการศึกษาใน
 ระดับปริญญาตรี การได้ศึกษากับแอชฟอร์ด ผลงานชิ้นเยี่ยมที่เธอสร้างขึ้นใน
 ระหว่างที่เป็นผู้ช่วยวิจัยและผลงานทางวิชาการต่างๆ ของเธอที่ได้รับการตีพิมพ์ใน
 วารสารชั้นนำในวงการ วิเวียนไม่ลืมที่จะย้าถึงความสำคัญของเธอเอง เธอประกาศ
 ว่า "ดิฉันได้สร้างคุณูปการอันใหญ่หลวงให้กับวงการศึกษาวรรณคดีอังกฤษ...พูด
 สั้นๆ ก็คือ ดิฉันคือพลังที่สำคัญ" (17)

ภาพของวิเวียนที่เราได้เห็นนี่คือ ศาสตราจารย์ผู้มีความเป็นเลิศทาง
 วิชาการที่กำลังค้นพบว่า ความรู้ความสามารถที่เธอสั่งสมมาไม่สามารถช่วยให้เธอ

เผชิญกับความทุกข์และความตายได้ ความเชี่ยวชาญทางวรรณคดีของเธอมิได้ทำให้เธอเข้าใจชีวิตและมนุษย์ได้ดีขึ้น ดังที่ปีเตอร์ มาร์ค (Peter Mark) ได้วิจารณ์ไว้ “ความรักที่วิเวียนมีให้วรรณคดีอย่างลึกซึ้ง และการอุทิศชีวิตการทำงานให้กับการวิเคราะห์กวีนิพนธ์ของจอห์น ดันน์ [อย่างละเอียดถี่ถ้วน] ไปจนถึงเครื่องหมายวรรคตอน ลับกฎมิปัญญาของเธอให้เฉียบคมขึ้น และในเวลาเดียวกันก็จำกัดความสามารถในการเข้าใจและเห็นอกเห็นใจผู้อื่นของเธอ... [ความสามารถของเธอพาให้] เธอวิ่งนำคนอื่น ๆ ในกลุ่ม จนเธอไม่เห็นว่าเป็นส่วนหนึ่งของพวกเขาอีกต่อไป” ดังนั้น การแสวงหาความรู้และการให้ความรู้ทำให้เธอรู้สึกแตกต่างและเหนือกว่าคนอื่น ๆ วิเวียนกล่าวว่า การบรรยายให้นิสิตฟังถึงกวีนิพนธ์ของจอห์น ดันน์ ที่เต็มไปด้วยความขัดแย้งที่สื่อความหมายอย่างแบบยล (paradox) ความคลุมเครือ (ambiguity) และการใช้ปัญญา (wit) ทำให้เธอรู้สึกว่าเธอ “มีอำนาจมากทีเดียว” (48) ความรู้ในที่นี้ได้กลายเป็นสิ่งที่นำมาซึ่งอำนาจไปเสียแล้ว

อันที่จริงแล้ว วิเวียนเป็นตัวอย่างของนักวิชาการที่ประสบความสำเร็จอย่างสูงในวัฒนธรรมของมหาวิทยาลัยวิจัยในสหรัฐอเมริกาที่ผลักดันให้อาจารย์ผลิตและตีพิมพ์ผลงานทางวิชาการเพื่อที่จะอยู่รอดในระบบได้อย่างที่ฝรั่งใช้สำนวนว่า “หากไม่ตีพิมพ์งานก็อยู่ไม่รอด” (“Publish, or perish.”) แต่สิ่งหนึ่งที่วิเวียนต้องเผชิญในสังคมลักษณะนี้ คือ ความรู้สึกแปลกแยกและโดดเดี่ยว เธอออกผู้ชมในขณะที่เธออาศัยด้วยความเจ็บปวดว่า “ถ้าฉันอ้วกเอาสมองของตัวเองออกมา... เพื่อนร่วมงานของฉันจำนวนไม่น้อยคงจะโล่งใจ ส่วนนิสิตของฉันนะหรือ อย่าไปพูดถึงเลย” (32) คำพูดของเธอไม่ได้บ่งบอกถึงความสัมพันธ์อันดีในหมู่นักวิชาการเหล่านี้หรือความผูกพันระหว่างเธอกับลูกศิษย์เลย ในทางตรงกันข้ามนี่คือสังคมที่เต็มไปด้วยการชิงดีชิงเด่นและความรู้สึกไม่ไว้วางใจ วิเวียนกล่าวต่อไปอีกว่าหากเธอเสียชีวิต เพื่อนร่วมงานซึ่งส่วนใหญ่เคยเป็นนักศึกษาของเธอมาก่อนคงจะแย่งกันราวกับคนบ้าเพื่อให้ได้ตำแหน่งของเธอ และคงออกหนังสือรวบรวมผลงานของตัวเองเกี่ยวกับจอห์น ดันน์ ให้เป็นที่ระลึกสำหรับการจากไปของเธอ และราวกับจะล้อเลียนวัฒนธรรมการ

ผลิตผลงานวิชาการดังกล่าว เอ็ดสันให้วีเวียนกล่าวว่า ผู้คนคงจะเขียนคำไว้ว่าลัยถึงเธอว่า เธอ “ได้ตีพิมพ์ผลงานแล้วก็ตายจากไป” (“published and perished”) (33)

นอกจากวีเวียนแล้ว เจสัน พอสเนอร์ เป็นตัวละครอีกตัวหนึ่งที่เอ็ดสันสร้างขึ้นเพื่อเปิดประเด็นของคำถามว่าจุดมุ่งหมายของการแสวงหาความรู้คืออะไร เอ็ดสันนำตัวละครทั้งสองมาพบกันในช่วงสุดท้ายของชีวิตวีเวียน เจสันและวีเวียนเป็นนักวิชาการที่มีความเชี่ยวชาญในศาสตร์สาขาที่แตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง คือ แพทยศาสตร์ และอักษรศาสตร์ แต่ตัวละครทั้งสองมีความคล้ายคลึงกันมากในความหลักแหลมของภูมิปัญญาและทัศนคติที่มีต่อการแสวงหาความรู้ การพบกันของตัวละครทั้งสองนี้มีบทบาทสำคัญต่อความเข้าใจตนเองของวีเวียน เพราะเจสันเป็นเสมือนภาพสะท้อนที่ทำให้วีเวียนมองเห็นตัวเองได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น แพทย์หนุ่มผู้หลงใหลงานวิจัยเซลล์มะเร็งผู้นี้เป็นนักวิจัยที่สามารถวิเคราะห์อาการของวีเวียนได้อย่างถี่ถ้วนจนทั้งเคเลอเคียนและวีเวียนชมว่า เขา “มีความสามารถอย่างยอดเยี่ยมในการสังเกตและเก็บรายละเอียด” (37) แม้วีเวียนเองยังอดที่จะบอกตัวเองไม่ได้ว่า “ดิฉันสอนเด็กคนนี้มา” (37) อย่างไรก็ตาม เจสันแสดงให้เห็นว่าเขาเป็นผลผลิตของระบบการศึกษาที่ต้องแก่งแย่งแข่งขันให้ได้มาซึ่งความเป็นหนึ่ง การแสวงหาความรู้ของเขาเป็นเพียงการพิสูจน์ถึงความสามารถที่เขามี เจสันกล่าวว่า เขาเคยลงเรียนวิชาวินิพนธ์ศตวรรษที่ 17 กับวีเวียนด้วยเหตุผลที่คล้ายคลึงกับที่ครูของเขาได้กล่าวไว้ว่า “ปฏิภานของตน...เป็นสิ่งที่ทำให้คุณเห็นว่าคู่แข่งขนาดไหน” (20) เจสันบอกวีเวียนด้วยความภาคภูมิใจว่า ตอนนั้น “ผมพนันกับตัวเองว่าผมสามารถจะทำคะแนนให้ได้เกรดเอในวิชาที่ยากที่สุดสามวิชาที่เปิดสอนในมหาวิทยาลัย” (21) และเจสันที่กลายมาเป็นแพทย์หนุ่มที่มีความสามารถก็ยังคงต้องการพิสูจน์ให้ผู้ร่วมงานเห็นว่า เขา “เก่งขนาดไหน”

หากเอ็ดสันเสนอภาพของวีเวียนเพื่อสะท้อนให้เห็นถึงความขาดความเข้าใจมนุษย์ที่อาจเกิดขึ้นได้ในการศึกษาสาขามนุษยศาสตร์ เจสันก็สะท้อนความขาดในลักษณะเดียวกันในการศึกษาสาขาแพทยศาสตร์ เจสันสนใจที่จะทำงานวิจัยเพียงอย่างเดียว เขาปรารถนาที่จะมีห้องทดลองเป็นของตัวเองหลังจากที่ผ่านพ้น

ช่วงเวลาที่ต้องทำหน้าที่รักษาคนไข้ในโรงพยาบาลนี้ เจสันเล่าให้วิเวียนฟังว่า เขาต้องลงเรียนวิชามรยาทของแพทย์ในการปฏิบัติต่อคนไข้ซึ่งเป็นวิชาบังคับที่เขาเห็นว่า “เป็นการเสียเวลาอย่างยิ่งสำหรับนักวิจัย” (55) มรยาทของแพทย์หนุ่มผู้นี้ชี้ให้เห็นว่า เขามีได้เรียนรู้อะไรเลยจากวิชานี้ ยิ่งกว่านั้นแล้ว เจสันไม่มีความรู้สึกเห็นอกเห็นใจวิเวียนเลย เขาปฏิบัติต่อเธอราวกับว่าเธอเป็นตัวทดลองในงานวิจัยของเขา มากกว่าเป็นมนุษย์ที่กำลังทนทุกข์ทรมาน ที่เลวร้ายกว่านั้น เจสันไม่จดจำเลยว่า วิเวียนได้แจ้งให้โรงพยาบาลทราบล่วงหน้าแล้วว่าหากหัวใจของเธอหยุดทำงาน เธอไม่ต้องการรับความช่วยเหลือทางการแพทย์ใดๆที่จะทำให้เธอฟื้นขึ้นมาอีก เมื่อเวลาดังกล่าวมาถึง เจสันโทรศัพท์ขอความช่วยเหลือจากหน่วยปฏิบัติงานพิเศษ สิ่งที่ทำให้เจสันลืมการตัดสินใจของวิเวียนไปและคิดว่าเขาไม่สามารถปล่อยให้เธอตายได้คือ เหตุผลที่ว่า “เธอเป็นงานวิจัย!” (82)

ภาพของวิเวียนและเจสันถูกนำมาเปรียบเทียบตัวละครอีกตัวหนึ่ง คือ นางพยาบาลผู้ดูแลวิเวียน ชื่อ ซูซี (Susie) เอ็ดสันพยายามทำให้ผู้อ่านเห็นความแตกต่างอย่างสิ้นเชิงระหว่างนักวิชาการผู้ชาญฉลาดทั้งสองกับนางพยาบาลผู้นี้ วิเวียนและเจสันมีความรู้ที่ลุ่มลึกและภูมิปัญญาที่เฉียบแหลม หากแต่มองไม่เห็นถึงความเชื่อมโยงของความรู้กับความเข้าใจชีวิต รวมทั้งการใช้ความรู้ความสามารถในการสร้างสายใยแห่งความสัมพันธ์กับชีวิตอื่นด้วยความรักและความเอื้ออาทร ในทางตรงกันข้าม ซูซีเป็นนางพยาบาลธรรมดาๆ ที่มีได้มีความเชี่ยวชาญลึกซึ้งในสาขาวิชาใด หากแต่เธอได้นำความรู้เท่าที่เธอมีพร้อมทั้งความรักในหัวใจมาใช้ในการดูแลเอาใจใส่คนไข้เช่นวิเวียนด้วยความเห็นอกเห็นใจอย่างแท้จริง

เอ็ดสันเสนอข้อคิดต่างๆ เกี่ยวกับความรู้และความรักผ่านตัวละครที่เป็นนางพยาบาลธรรมดาๆ ผู้นี้ ในฉากหนึ่งในตอนท้ายของบทละครที่ซูซีเข้ามาจัดมอร์ฟีนให้วิเวียนตามที่เคลอเคียนสั่งไว้ วิเวียนซึ่งมีความเคยชินที่จะใช้ภาษาสูงในการสื่อสารกล่าวกับซูซีว่า เธอเข้าใจว่ายานี้จะมีผลทำให้เธอ่วงนอน วิเวียนไม่ได้ใช้วลีง่ายๆ ว่ายานี้ “make her sleepy” แต่บอกว่า ยานี้ “have a ‘soporific’ effect” (74) (ซึ่งตามเรื่องคำนี้เป็นคำที่พ่อของเธอยามสอนให้เธอใช้ตั้งแต่เธออายุ 5 ขวบ) ซูซี

ไม่เข้าใจว่าคำว่า "soporific" หมายความว่าอะไร เธอรู้แต่ว่ายานี้จะทำให้วิเวียน "sleepy" เมื่อวิเวียนอธิบายให้ซูซี่ฟังด้วยความรู้สึกขบขัน ซูซี่ก็หัวเราะเช่นกัน เธอยอมรับว่าความไม่รู้ของเธอนี้ "ค่อนข้างจะโง่" (75) แต่เธอก็ตั้งใจที่วิเวียนอธิบายให้เธอเข้าใจได้ ในแง่หนึ่ง เอ็ดสันอาจต้องการล้อเลียนการจงใจใช้ภาษาที่สูงส่งในหมู่นักวิชาการสาขาอักษรศาสตร์ในประเทศสหรัฐอเมริกา นอกจากนั้นแล้ว เอ็ดสันอาจจะแสดงให้เห็นว่าเหตุการณ์ที่ไม่สลักสำคัญนี้เปิดโอกาสให้วิเวียนได้พิจารณาทัศนคติที่เธอเคยมีต่อความรู้ กล่าวคือ ครั้งหนึ่งวิเวียนคิดว่าความรู้เป็นเครื่องวัดคุณค่าของมนุษย์ ความรู้กลายเป็นสิ่งที่นำมาซึ่งอำนาจและความรู้สึกเหนือกว่าผู้อื่น และเป็นสิ่งที่แบ่งแยกผู้คนในสังคมออกจากกันแทนที่จะสร้างความสัมพันธ์และก่อให้เกิดความช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ฉากนี้อยู่ในช่วงท้ายของบทละครซึ่งเป็นช่วงที่วิเวียนเห็นความบกพร่องของตัวเองชัดเจนมากยิ่งขึ้น การที่เธอกล่าวกับซูซี่ว่า สิ่งที่เกิดขึ้นนี้ไม่ใช่เรื่องที่โง่ แต่เป็นเรื่องขบขันเท่านั้น สื่อความโดยนัยว่า เธอสามารถเห็นและยอมรับถึงความไร้สาระและน่าขบขันของทัศนคติที่หยิ่งผยองที่เธอเคยมีต่อความรู้ความสามารถของเธอ ณ จุดนี้ วิเวียนเองอาจเริ่มตั้งคำถามกับตัวเองว่า อะไรคือจุดมุ่งหมายของการแสวงหาความรู้และความเชี่ยวชาญของเธอ

ความเลิกล้ำทางภูมิปัญญาอาจเป็นสิ่งที่ซูซี่ไม่มี แต่เอ็ดสันทำให้เราเห็นว่าความรัก ความเอื้ออาทร ความเห็นอกเห็นใจที่ซูซี่มีต่อเพื่อนมนุษย์ ก่อปรกับความรู้ความสามารถเท่าที่เธอมีสามารถจะสร้างประโยชน์ได้อย่างลึกซึ้ง อย่างที่ความเลิกล้ำของภูมิปัญญาเพียงอย่างเดียวไม่สามารถจะทำได้ ซูซี่ดูแลเอาใจใส่วิเวียนด้วยความรักและเอื้ออาทร เธอสื่อความห่วงใยของเธอด้วยคำพูดและการสัมผัสที่อ่อนโยน (แม้ในเวลาวิเวียนไม่รู้สึกตัว) รวมทั้งการให้เวลาพูดคุยและปลอบประโลม เมื่อวิเวียนรู้สึกกลัวและเจ็บปวด สำหรับซูซี่ วิเวียนมิได้เป็นเพียงคนไข้คนหนึ่งที่ต้องดูแลตามหน้าที่ หากแต่เป็นเพื่อนมนุษย์ที่มีชีวิตและจิตวิญญาณ ที่เธอปรารถนาที่จะช่วยเหลือเพื่อให้ความทุกข์ทุเลาลง ยิ่งกว่านั้นแล้ว เอ็ดสันใช้ซูซี่ซึ่งเป็นเสมือนสัญลักษณ์ของความรักและความเห็นอกเห็นใจในการวิจารณ์ทัศนคติของการแพทย์สมัยใหม่ต่อการให้การรักษาพยาบาลและการยึดเวลาการมีชีวิตของคนไข้

ตัวอย่างเช่น วิเวียนพยายามบอกให้เจสันให้ลดปริมาณการใช้ยาในการรักษาแบบเคมีบำบัดกับวิเวียน ซูซีเห็นว่าการให้ปริมาณยาอย่างที่เป็นอยู่นั้นมากเกินไปกว่าที่วิเวียนจะทนได้ แต่เจสันไม่เห็นด้วยและกล่าวแต่เพียงว่าวิเวียน “เข้มแข็ง เธอทนรับยานี้ได้” (45) เมื่อวิเวียนไม่สามารถจะทนกับความเจ็บปวดได้ เคเลอเคียนจึงส่งมอร์ฟีนให้กับวิเวียน ซูซีขอให้เคเลอเคียนพิจารณาการใช้ยาระงับปวดชนิดที่คนไข้สามารถควบคุมปริมาณการใช้ได้ด้วยตัวเอง แต่นายแพทย์ผู้นี้ก็ไม่ได้สนใจคำแนะนำของซูซีผู้เป็นพยาบาล ในบทสนทนาของวิเวียนกับซูซี ซูซีได้แสดงความเห็นเกี่ยวกับหมอและการรักษาพยาบาลไว้ดังนี้

ซูซี : พวกเขาชอบช่วยชีวิตคน เพราะฉะนั้นจะทำอะไรก็ได้ทั้งนั้นตราบที่เขาสามารถจะทำให้ชีวิตดำรงอยู่ต่อไปได้ คุณจะต้องติดกับเครื่องมือเป็นล้านเครื่องหรือไม่ นั่นก็ไม่สำคัญอะไร เคเลอเคียนเป็นนักวิจัยที่ยอดเยี่ยม... พวกแพทย์ที่มาทำงานด้วยอย่างเจสันก็เก่งมาก เป็นเกียรติอย่างมากที่แพทย์พวกนี้ได้ทำงานกับเคเลอเคียน แต่คนเหล่านี้... ต้องการที่จะรู้ให้มากขึ้นอยู่ตลอดเวลา (68)

คำพูดนี้ของซูซีเป็นการตั้งคำถามต่าง ๆ เกี่ยวกับการให้การรักษาพยาบาลสมัยใหม่ที่มักจะพยายามยืดเวลาการมีชีวิตของคนไข้ให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้โดยใช้เครื่องมือแพทย์เข้ามาช่วย ความพยายามในลักษณะนี้ถือเป็นความหยิ่งผยองของมนุษย์ในการใช้ความรู้ในการต่อรองกับกฎของธรรมชาติหรือไม่ คนไข้มีสิทธิมากน้อยเพียงใดที่จะมีส่วนร่วมในการรับรู้และการตัดสินใจต่อความเป็นหรือความตายของตน และหน้าที่ของแพทย์คือการเยียวยาแต่เพียงร่างกายเท่านั้นหรือ นอกจากนั้นแล้ว ในบริบทของบทละครเรื่องนี้ สิ่งที่เราสามารถอนุมานได้จากคำพูดของซูซีคือ เคเลอเคียนและเจสันต้องการให้วิเวียนมีชีวิตอยู่ให้นานที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพราะแพทย์ทั้งสองต้องการเก็บวิเวียนไว้เป็นตัวทดลองในงานวิจัยของเขา อย่างที่ซูซีกล่าว งานวิจัยจะทำให้พวกเขาได้อรรถความรู้ใหม่และมีความรู้มากขึ้น ที่สำคัญกว่านั้น วิเวียนบอกให้เราเห็นว่า เธอผ่านการรักษาแบบเคมีบำบัดโดยใช้ปริมาณยาอย่าง

เข้มข้นเต็มพิกัดมาถึง 8 ครั้ง ร่างกายและโรคร้ายของเธอจะกลายเป็นหัวข้อของบทความทางวิชาการที่จะทำให้ทั้งเคลเลอเทียนและเจสันได้มาซึ่ง "สถานภาพของการเป็นผู้มีชื่อเสียง" (53) กล่าวอีกอย่างหนึ่งคือ เอ็ดสันกำลังวิพากษ์การแสวงหาและการใช้ความรู้โดยปราศจากความรัก

ที่สำคัญกว่านั้น เอ็ดสันถามคำถามเกี่ยวกับการมีชีวิตและคุณค่าหรือความหมายของการมีชีวิตผ่านตัวละครผู้นี้ ซูซีมีบทบาทสำคัญในการกระตุ้นให้เจสันพิจารณาถึงจุดมุ่งหมายของการแสวงหาความรู้ทางแพทยศาสตร์และความหมายของชีวิต และเธอมีอิทธิพลสำคัญต่อการเข้าใจตัวเองของวิเวียน ในบทสนทนาบทหนึ่งของเจสันและซูซี เจสันเล่าให้ซูซีฟังว่า เขาเคยเรียนบทกวีนิพนธ์ของจอห์นดันน์กับวิเวียน เจสันตีความ โฮลี ซอนเนตส์ ของกวีผู้นี้ว่าสะท้อนความกังวลของกวีที่รู้สึกว่าคุณเป็นคนบาปว่าวิญญาณของตนจะได้รับการไถ่บาปหรือไม่ ("Salvation Anxiety") (75-76) เจสันอธิบายต่อไปว่าเนื่องจากกวีต้องต่อสู้กับความรูสึกนี้ จึงเขียนบทกวีนิพนธ์ที่มีความซับซ้อนและสร้างความสับสนราวกับเป็น "การละเล่นอย่างหนึ่งที่ทำให้ปริศนาที่มีอยู่แล้วยิ่งซับซ้อนขึ้นไปอีก" (76) สิ่งที่ซูซีสงสัยเมื่อฟังคำอธิบายนี้คือสุดท้ายเกิดอะไรขึ้นกับกวีผู้นี้ เขาหาคำตอบให้กับปริศนาของชีวิตได้หรือไม่ เจสันตอบว่า "ไม่มีทาง ปริศนากลายมาเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด คุณไม่แม้แต่จะพยายามถอดปริศนานี้อีกต่อไป นำทิ้งมากจริงๆ เป็นการฝึกฝนที่พิเศษมากสำหรับการวิจัยในห้องทดลอง นั่นคือ ศึกษาสิ่งต่างๆ ในระดับของความซับซ้อนที่เพิ่มมากขึ้น" (76) กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ ขณะที่ซูซีเน้นถึงจุดมุ่งหมาย (end) ของการแสวงหาความรู้ไม่ว่าจะเป็นการวิเคราะห์กวีนิพนธ์หรือการวิจัยทางการแพทย์ เจสันให้ความสำคัญกับขั้นตอนทางการแสวงหาความรู้ (means) มากเสียจนกระทั่งหลงลืมไปว่าการแสวงหาความรู้นั้นเป็นไปเพื่ออะไร เจสันไม่เห็นคุณค่าของอาชีพของเขาว่าจะได้ "ช่วยเหลือผู้คน" หรือ "รักษาชีวิตผู้คนไว้" เจสันบอก "ผมช่วยชีวิตใครสักคนไว้แล้วดาคนนั้นก็ชุ่มซ่ำมาไปถูกรถชนเข้า" สำหรับเจสันแล้ว "คุณจะมาคิดเรื่องความหมายของชีวิตบ้าง บอจ อะไรนั่นตลอดเวลาไม่ได้หรอก ถ้าทำเช่นนั้น คุณอาจจะเสียดิไปได้" (77) ซูซีอาจจะไม่สามารถเปลี่ยนความคิดของเจสันได้ในขณะนี้ แต่อย่างน้อยที่สุดอาจ

มองได้ว่าซูซี่ได้ทิ้งเมล็ดพันธุ์แห่งมนโสนานึกไว้ให้เจสัน และเมื่อมีเหตุปัจจัยอันเหมาะสม เจสันอาจจะสามารถปมเพาะเมล็ดพันธุ์ให้เจริญงอกงามได้

ขณะที่ซูซี่ได้ฝากคำถามเกี่ยวกับการดำรงชีวิตและการแสวงหาความหมายของชีวิตไว้กับเจสัน เธอพยายามตระเตรียมจิตใจของวิเวียนให้พร้อมที่จะรับความตายที่กำลังมาถึงในไม่ช้า พร้อมทั้งตัดสินใจในเรื่องความเป็นและความตายของตน ซูซี่บอกให้วิเวียนทราบว่าเป็นเพราะอะไรเนื่องจากภาระของเธอลูกกลมไปมากแล้ว จึงไม่สามารถจะรักษาโรคนี้อันได้ ซึ่งความจริงนี้เป็นสิ่งที่วิเวียนกล่าวว่าเธอทราบแล้วด้วยการ “อ่านระหว่างบรรทัด” (“read between the lines”) จากบทสนทนาของหมอ (67) แต่สิ่งที่วิเวียนยังไม่รู้และเป็นสิ่งที่ซูซี่ขอให้วิเวียนตัดสินใจเลือกคือ เธอต้องการให้หมอปฏิบัติอย่างไรหากหัวใจของเธอหยุดเต้น เธอสามารถเลือกที่จะรับความช่วยเหลือจากหน่วยปฏิบัติงานพิเศษของโรงพยาบาลและมีชีวิตอยู่ต่อไปโดยอาศัยเครื่องมือทางการแพทย์ช่วยพยุงชีวิตของเธอไว้ หรือเธออาจต้องการจากไปอย่างสงบ ซูซี่ชี้แจงให้วิเวียนรับรู้ไว้ว่า เธออยากให้วิเวียนทราบถึงทางเลือกทั้งสองทางนี้ก่อนที่เคลอเคียนและเจสันจะนำเรื่องนี้มาพูดกับเธอ เพราะแพทย์ทั้งสองต้องการที่จะให้เธอเลือกที่จะมีชีวิตต่อไป สิ่งที่ซูซี่ทำนึ่งบอกรับถึงความเคารพที่เธอมีต่อสิทธิของคนที่ไข้และความห่วงใยที่เธอมีต่อทั้งสุขภาพทางกายและจิตวิญญาณของวิเวียน

สำหรับวิเวียน ความทรนทานจากโรคร้ายและเคมีบำบัด ความตระหนักรู้ถึงความตายที่กำลังจะคืบคลานเข้ามา และการต้องเผชิญกับความตายและการตัดสินใจต่างๆ ในลักษณะนี้ ทำให้เธอมีโอกาสมหาสิ่งที่ไม่เคยคิด เคยปฏิบัติ และเคยภาคภูมิใจ ประสบการณ์เหล่านี้มีบทบาทสำคัญในการเปิดตาให้วิเวียนประจักษ์แจ้งถึงความเปลี่ยนแปลงของชีวิต ในเวลาที่ต้องเผชิญกับความเจ็บปวด ความโดดเดี่ยว และความกลัวในสิ่งที่ไม่รู้ อย่างที่เฮ็ดสันได้ให้สัมภาษณ์ไว้ *Wi* นอกจากจะเป็นบทละครที่เกี่ยวกับ “ความรักและความรู้” ยังมีเนื้อหาที่เกี่ยวกับ “ความเรียบง่ายและความซับซ้อน” อีกด้วย วิเวียนตระหนักว่าความซับซ้อนของความรู้และความเลศล้ำทางภูมิปัญญาไม่สามารถบรรเทาความรู้สึกที่บีบคั้นเหล่านี้ได้ สิ่งทีวิเวียนต้องการมากที่สุดขณะนี้คือ “ความเรียบง่ายแห่งความรัก” หากจะขอยืมถ้อยคำ

ของกฤษณะมูรติมาใช้ ครั้งหนึ่งในอดีต วิเวียนเคยหลงอยู่กับความสามารถของตน เธอประกาศไว้ว่า ในการศึกษาภาวินิพนธ์ที่ซับซ้อนของจอห์น ดันน์นั้น “ฉันสามารถพูดได้อย่างมั่นใจว่าไม่มีใครเก่งเท่าฉัน” (20) เธอก้าวกับนักศึกษาของเธอว่าฉันไม่ได้ใช้ปฏิภาณในการ “คลี่คลายปมปัญหาที่เกี่ยวกับชีวิตและพระเจ้า” เท่าๆ กับที่จะ “ระเริงเล่นอยู่กับความซับซ้อนของปัญหาเหล่านั้น” (60) แต่ในช่วงเวลาสุดท้ายของชีวิต วิเวียนตระหนักดีว่าร่างกายของเธอกำลังถูกมะเร็งร้ายทำลายไปทีละน้อย คัดคีร์ที่เคยมีมลายไปสิ้นเมื่ออวัยวะภายในของเธอถูกนำมาตีแผ่ให้แพทย์ศึกษาดัวเธอก็กลายเป็นเพียง “ภาชนะใส่ชิ้นอวัยวะตัวอย่าง” หรือ “ปกหุ้มหนังสือ” เท่านั้น (53) สิ่งที่เคยเคยให้คุณค่ากลับมิได้มีความสำคัญอีกต่อไป ในขณะที่วิเวียนและซูซีพูดถึงชีวิตและความตายที่กำลังรออยู่เบื้องหน้าของวิเวียนเอง (ซึ่งนี่มิใช่การสนทนาเกี่ยวกับชีวิตและความตายที่เป็นนามธรรมเช่นที่เธอคุ้นเคย) วิเวียนบอกกับผู้ชมว่าเวลานี้ไม่ใช่เวลาของ “การใช้ความนึกเปรียบเทียบแบบอภิปรัชญา หรือการใช้ปฏิภาณไหวพริบ” ในเวลาเช่นนี้ “ไม่มีอะไรจะเลวร้ายไปกว่าการวิเคราะห์เชิงวิชาการอย่างละเอียด ความคงแก่เรียน การตีความ ความซับซ้อน” หากแต่เป็นเวลาสำหรับ “ความเรียบง่าย” และ “ความกรุณา” (69)

ในช่วงท้ายของบทละคร วิเวียนรู้ว่าเวลาของเธอกำลังจะหมดลง เธอกล่าวกับผู้ชมว่า เนื่องจากหมอมะเร็งจะต้องใช้ยาที่มีฤทธิ์แรงมากในการควบคุมความเจ็บปวดของเธอ เธอจำเป็นต้องขอโทษผู้ชมล่วงหน้าหาก “ละครฉากสุดท้าย” ของเธอจะขาด “ความเชื่อมโยง” (“coherence”) ไป (70) ตลอดเวลาที่เราเห็นวิเวียนบนเวที เธอพยายามดึงเอาภูมิปัญญา ความสามารถ และความมีไหวพริบของเธอออกมารับมือกับความตายและความเจ็บปวด อย่างที่ได้อธิบายไว้แล้วในตอนต้นของบทความฉบับนี้ วิเวียนพยายามตั้งสติทำในสิ่งที่แอสฟอร์ดบอกว่าเป็นไปไม่ได้ นั่นคือ พยายามนำความตาย “มาแสดงบนเวที” โดยหวังจะใช้ภูมิปัญญาของเธอควบคุมความไร้ระเบียบของความเจ็บปวด และสร้างระเบียบและรูปแบบให้กับสิ่งที่กำลังจะเกิดขึ้นกับเธอ ในฉากก่อนที่วิเวียนจะได้รับมอร์ฟินจากซูซี ซึ่งเป็นฉากที่ความเจ็บปวดของเธอมากขึ้นเกินกว่าที่เธอจะทนได้ วิเวียนยอมรับว่า “มันมาถึงเร็ว

เหลือเกิน หลังจากที่ใช้เวลาอย่างมาก ไม่มีแม้แต่เวลาที่จะมีบทสรุปที่เหมาะสม* (72) โดย คำสรรพนาม "มัน" ในที่นี้น่าจะหมายถึง "ความตาย" ณ จุดนี้ เอ็ดสันแสดงให้เห็นถึงความเปลี่ยนแปลงในตัววิเวียน โดยการโยกกลับไปท่าสุดท้ายของบทกวีนิพนธ์ "Death, be not proud..." :

วิเวียน : ...

(วิเวียนรวบรวมสมาธิด้วยพลังทั้งหมดที่เธอมี และเธอพยายามสร้างบทสรุปที่อลังการ ประหนึ่งว่าต้องการจะสร้างบทอาวสานของตัวเอง)

And Death--capital D--shall be no more-semicolon.
Death--capital D--thou shalt die--ex-cla-mation point!

(เธอก็มองตัวเอง มองออกมาที่ผู้ชม และเห็นว่าบาทนี้ใช้ไม่ได้ เธอสิ้นหัว และถอนหายใจด้วยความยินยอม)

ฉันทอโทษ (72-73)

หลังจากที่ได้พยายามต่อสู้ด้วยพลังทั้งหมดที่เธอมี ในที่สุดชีวิตและความตายที่กำลังคืบคลานเข้ามาได้สอนให้วิเวียนยอมรับอย่างแท้จริงว่า ความตาย "ไม่ใช่สิ่งที่จะต้องนำมาแสดงบนเวที หรือจะต้องมากับเครื่องหมายอัศเจรีย์อีกต่อไป"

อย่างที่เชอซฟอร์ดพยายามอธิบาย ความตายเป็นเพียง "การหยุด" "การหยุด" นี้ อาจหมายถึง การหยุดเพื่อที่จะพิจารณาภาพถ่ายแห่งชีวิตอันซับซ้อนที่เราสร้างขึ้นมาจากสิ่งที่ไม่เที่ยงแท้ เช่น ความรู้ความสามารถ ทริพย์สมบัติ หรือเกียรติยศชื่อเสียง และการหยุดเพื่อจะปล่อยวางสิ่งเหล่านี้และยอมรับความเปลี่ยนแปลงของชีวิตโดยคุณิ นอกจากนั้นแล้ว ในกรณีของวิเวียน "การหยุด" ของเธออาจหมายถึงรวมถึงการหยุดซ่อนตัวอยู่หลังความซับซ้อนแห่งสติปัญญา และการหยุดเพื่อที่จะรอรับความรักที่เรียบง่ายจากเพื่อนมนุษย์และพระเจ้าผู้เป็นเจ้าของ อย่างไรก็ตาม นักศึกษาคณหนึ่งของเธอได้วิจารณ์จอห์น ดันน์ไว้ นักศึกษาผู้นี้เสนอว่า ดันน์ซ่อนตัวอยู่หลังความซับซ้อนของปฏิภาณไหวพริบ เขาตั้งคำถามว่า หากดันน์เข้าใจเรื่องของ "พระเจ้า และ ความหมายของชีวิต" เหตุใดเขาจึงต้องวิ่งหนีตลอดเวลา และหากมีสิ่งที่เขาเข้าใจและเชื่อมั่นอย่างแท้จริง เขาน่าจะสามารถอธิบายสิ่งนั้นได้ "ด้วยความ

เรียบง่าย" (60-61) ในทำนองเดียวกัน วิเวียนมิเพียงจะซ่อนตัวอยู่หลังความซับซ้อนของความรู้ หากแต่ปล่อยให้ความลึกซึ้งของภูมิปัญญาที่ "ระเริงเล่น" อยู่กับความซับซ้อนนี้กลายมาเป็นอัตลักษณ์ของเธอ และในที่สุด เธอหลงลืมแม้แต่ที่จะแสวงหาความหมายของชีวิตและพระเจ้า

ในขณะที่เอ็ดสันวิพากษ์การแสวงหาและการใช้ความรู้ในวงการวิชาการพร้อมกับให้ความสำคัญกับความเรียบง่ายมากกว่าความซับซ้อน เป็นที่น่าสังเกตว่านักเขียนผู้นี้ได้ต่อต้านวงการวิชาการ การสร้างความเป็นเลิศทางวิชาการ หรือการมีความรู้ความสามารถที่ลึกซึ้งเลยแม้แต่น้อย สิ่งที่เธอพยายามเสนอเป็นข้อเตือนใจคือ อันตรายของความรู้ที่ปราศจากความรัก และอันตรายของการปล่อยให้ความเป็นเลิศทางภูมิปัญญากลายเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดอหังการและความแปลกแยกที่ทำลายความสัมพันธ์ของมนุษย์ ตัวละครหนึ่งที่เสนอภาพของความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นเลิศทางภูมิปัญญาและความเอื้ออาทรคือ ศาสตราจารย์แอสฟอร์ด ครูผู้อยู่ในความทรงจำของวิเวียนเสมอมา แอสฟอร์ดสอนให้วิเวียนเข้าใจถึงหน้าที่ความรับผิดชอบของนักวิชาการที่ดี ในขณะเดียวกัน เธอพยายามทำให้วิเวียนเห็นถึงความเชื่อมโยงของการศึกษาวรรณคดีกับสังขรณ์ของชีวิต และการศึกษาในสาขามนุษยศาสตร์กับความ เป็นมนุษย์ แอสฟอร์ดให้วิเวียนทั้งความรู้และความเมตตา ในตอนท้ายของบทละคร แอสฟอร์ดในวัย 80 ปี มาเยี่ยมวิเวียนที่โรงพยาบาล เธอปลอบวิเวียนที่กำลังร้องไห้ด้วยความเจ็บปวด เธอขึ้นไปนั่งข้างๆ วิเวียนบนเตียง และโอบกอดลูกศิษย์ของเธอไว้ เมื่อวิเวียนปฏิเสธที่จะฟังเธอท่องบทกวีนิพนธ์ของดันน์ แอสฟอร์ดหยิบเอาหนังสือนิทานรูปภาพสำหรับเด็กเรื่อง *เดอะ รันอะเวย์ บันนี่* (*The Runaway Bunny*) ของมาร์กาเรต ไวส์ บราวน์ (Margaret Wise Brown) มาอ่านให้วิเวียนฟัง นิทานเรื่องนี้เป็นเรื่องของลูกกระต่ายที่พยายามจะหนีแม่ไป มันบอกกับแม่ว่า "ผมจะหนีไปแล้วนะ" แม่ตอบว่า "ถ้าลูกวิ่งหนี แม่ก็จะวิ่งตามลูก เพราะลูกเป็นลูกกระต่ายน้อยๆ ของแม่" และไม่ว่าลูกกระต่ายจะแปลงตัวเป็นอะไรก็ตาม แม่ก็หาทางที่จะติดตามลูกมาได้ แอสฟอร์ดอ่านนิทานเรื่องนี้แล้วบอกกับวิเวียนว่า นิทานเรื่องนี้ "คล้ายๆ จะเป็นการเปรียบเทียบกับจิตวิญญาณ ไม่ว่าวิญญาณจะหนีไปไหนก็ตาม พระเจ้าก็จะ

ตามหาวิญญาณจนพบ" (80) การตีความของแอสฟอร์ดสะท้อนให้เห็นถึงทัศนคติของเฮ็ดสันต่อความซับซ้อนของภูมิปัญญา ในกรณีนี้ แอสฟอร์ดสามารถที่จะตีความนิทานสำหรับเด็กที่เรียบง่ายได้อย่างลุ่มลึก และสิ่งสำคัญที่ได้ขาดหายไปจากความซับซ้อนทางปัญญาของแอสฟอร์ด คือ "ความเรียบง่ายของความรัก" ที่มีในตัวเธอ และที่เธอเห็นในความสัมพันธ์ระหว่างแม่กับลูก หรือพระเจ้ากับมวลมนุษย์

การใช้สหพหุความสำคัญอย่างมากต่อการสร้างบทละครเรื่องนี้ ในบริบทของบทละคร การตีความนิทานของแอสฟอร์ดเชื่อมโยงอย่างใกล้ชิดกับการอ่านบทกวีนิพนธ์ใน *โฮลี ซอนเนตส์* ที่ชื่อ "if poysonous minerals..." ของวิเวียนที่มีมาก่อนหน้านี้ ในการบรรยายครั้งหนึ่งในห้องเรียน วิเวียนตีความบทกวีนิพนธ์นี้ ซึ่งมีแก่นความคิดที่ว่าด้วยความสัมพันธ์ของพระเจ้ากับมนุษย์ที่เห็นว่าตนเป็นคนบาป เธอเห็นว่าผู้พูดของกวีนิพนธ์บทนี้มีความชาญฉลาดยิ่งนักในการนำการใช้เหตุผลมาต่อรองกับพระเจ้า แต่สุดท้ายผู้พูดกลับไม่เชื่อว่าพระเจ้าทรงประทานอภัยแก่ผู้มีบาปผิดทุกคน จึงขอให้พระเจ้า "ลืม" เขาเสีย และเขาเองก็เลือกที่จะ "หายตัว" หนีไปจากพระเจ้า วิเวียนสามารถให้อรรถาธิบายได้อย่างฉะฉานว่า "หลักคำสอนบอกให้เรามั่นใจว่าไม่มีคนบาปผู้ใดจะไม่ได้รับการอภัยโทษ *ไม่แม้แต่ผู้ที่มิบาปอันเกิดความหยิ่งผยองในสติปัญญาความสามารถ...* ผู้พูดไม่จำเป็นจะต้องซ่อนตัวจากคำตัดสินของพระเจ้า เขาเพียงแต่ยอมรับการอภัยโทษจากพระเจ้า เป็นเรื่องที่น่าเศร้ามาก ง่ายตายเสียจนน่าสงสัย" (50) แต่วิเวียนกลับมองไม่เห็นความเชื่อมโยงของกวีนิพนธ์บทนี้กับชีวิตและความสัมพันธ์ของเธอกับพระเจ้า การศึกษาวรรณคดีของวิเวียนจึงเป็นเพียง "การละเล่น" ทางภูมิปัญญาที่จบด้วยคำถามที่ว่า สุดท้ายผู้อ่านหรือกวีเป็นผู้ได้รับชัยชนะในการประลองปัญญาครั้งนี้ ("Have we outwitted Donne? Or have we been outwitted?") (50) ในทางตรงกันข้าม แอสฟอร์ดจะปักธงในความสำคัญของจิตวิญญาณและความรักที่พระเจ้ามีต่อมนุษย์ในนิทานที่เรียบง่ายธรรมดาที่ไม่ได้มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับพระเจ้าเลยแม้แต่น้อย แอสฟอร์ดสามารถนำความเข้าใจต่อชีวิตที่ได้จากการแสวงหาความรู้มาใช้ในการดำเนินชีวิต การกระทำของเธอทำให้เธอเป็นสัญลักษณ์ของ "ความเรียบง่ายของความรัก" เช่นเดียวกันกับซูซี ยิ่งกว่านั้น เฮ็ดสัน

นำมิติทางศาสนาเข้ามาผูกไว้กับแอสฟอร์ดและการแสวงหาความรู้ของเธอ หลังจากทีแอสฟอร์ดอ่านนิทานจบ วิเวียนก็หลับลง แอสฟอร์ดจึงก้าวลงมาจากเตียงและจูบลาวิเวียน พร้อมกับกล่าวว่า "ถึงเวลาไปแล้ว และขบวนนางฟ้าเห่กล่อมให้เจ้าได้หลับพัก" ("It's time to go. And flights of angels sing thee to thy rest") (80) โดยประโยคสุดท้ายของเธอเป็นคำพูดที่ฮอราซิโอ (Horatio) กล่าวลาเมื่อแฮมเล็ต (Hamlet) สิ้นใจในบทละครเรื่อง *แฮมเล็ต* ของวิลเลียม เชกสเปียร์ ซึ่งหมายความว่า วิเวียนสิ้นใจในอ้อมกอดของแอสฟอร์ดผู้เปี่ยมไปด้วยความรักและศรัทธา กล่าวอีกอย่างหนึ่งคือ แอสฟอร์ดเป็นผู้นำความสมดุลของความรักและศรัทธามาให้กับวิเวียนในที่สุด แม้จะเป็นวาระสุดท้ายของวิเวียนก็ตาม หากแต่เป็นช่วงเวลาที่ดีวิญญาณของวิเวียนพร้อมที่จะหยุด "ซ่อนตัว" หยุด "วิ่งหนี" และพร้อมที่ยอมรับความรักจากเพื่อนมนุษย์และพระเจ้า

สิ่งที่ชวนให้สังเกตอีกประการหนึ่ง คือ ในขณะที่เอ็ดสันวิพากษ์ประเด็นการแสวงหาความรู้ผ่านวิเวียนและเจสัน นักเขียนผู้นี้เสนอภาพปัญหาและข้อบกพร่องของตัวละครทั้งสองด้วยความเข้าใจและความเห็นอกเห็นใจ บทละครเรื่องนี้พยายามแสดงให้เห็นว่า ความหลงในความซับซ้อนของความรู้และความหลงลืมที่จะสร้างความรักเกิดมาจากความไม่รู้ของตัวละครทั้งสอง อย่างที่เลส กัทแมน (Les Gutman) สรุปไว้ "งานวิชาการ [ของวิเวียน] เป็นความกระตือรือร้นที่ไม่ลดละและได้ดุดกลืนตัวเธอเข้าไว้ จนเธอมีคบอดต่อสิ่งอื่นๆ หรือแม้แต่ความเป็นมนุษย์ที่เป็นพื้นฐานสำคัญของงานวิชาการ และเป็นสิ่งที่งานวิชาการควรจะต้องบ่มเพาะให้เกิดขึ้น" ทั้งวิเวียนและเจสันต่างเป็นผลผลิตของสังคมที่เต็มไปด้วยการแข่งขัน เขาทั้งสองถูกหล่อหลอมโดยค่านิยมของสังคมที่ให้คุณค่ากับความเป็นหนึ่งทางภูมิปัญญาและความสามารถ เจสันมีเคลอเกียนเป็นต้นแบบ ในขณะที่วิเวียน (ก่อนที่จะได้พบกับแอสฟอร์ด) ได้รับการเลี้ยงดูจากบิดาที่ไม่ได้แสดงออกถึงความรักความเอาใจใส่เลย หากแต่พยายามยัดเยียดความรู้ที่ซับซ้อนให้เธอก่อนเวลาอันสมควร นอกจากนั้นแล้ว เราไม่อาจปฏิเสธได้ว่า ความตั้งใจของนักวิชาการทั้งสองในการแสวงหาความรู้ และการอุทิศตนให้กับวงการวิชาการเป็นเรื่องที่น่าชื่นชม ดังที่เลส กัทแมนกล่าวไว้ว่า "วิเวียน

อดทนรับความเจ็บปวดและความอับอายอย่างเข้มแข็งเด็ดเดี่ยวจนถึงวินาทีสุดท้ายของชีวิต” ความเข้มแข็งอดทนของเธอเป็นคุณสมบัติที่น่าประทับใจเป็นอย่างยิ่ง เราอาจมองอีกได้ว่า วิเวียนเป็นตัวอย่างของผู้หญิงสมัยใหม่ที่มีความรู้ความสามารถและยืนหยัดอยู่ในสังคมที่มีการแข่งขันได้อย่างน่าภาคภูมิใจ และหากจะพิจารณาถึงความ เป็นจริงของสังคมปิตาธิปไตยด้วยแล้ว การที่ผู้หญิงคนหนึ่งจะกลายมาเป็น นักวิชาการที่ประสบความสำเร็จอย่างสูงเช่นวิเวียนเป็นเรื่องที่ไม่ง่ายเลย หากวิเวียน สูญเสียบางสิ่งบางอย่างไปขณะที่เธอแสวงหาความเป็นหนึ่งบนเส้นทางนี้ก็เป็นเรื่อง ที่เข้าใจได้

เอ็ดสันยังแสดงให้เห็นอีกว่า ตัวละครทั้งสองรู้สึกเสียใจต่อการกระทำและ ยอมรับความผิดพลาดของตนอย่างกล้าหาญ เมื่อเจสันรู้ว่าเขาหลิ่วสิ่งที่วิเวียนได้ แจ้งไว้ และเรียกหน่วยปฏิบัติการพิเศษมาช่วยชีวิตเธอ เขารู้สึกเสียใจเป็นอย่างมาก ส่วนวิเวียนนั้น ในยามเธอต้องการความเข้าใจจากเจสัน แต่เจสันไม่เข้าใจสิ่งที่เธอ ต้องการสื่อสารให้เขารับรู้ เธอยอมรับอย่างกล้าหาญกับผู้ชมว่า “เช่นเดียวกันกับ นักวิชาการอาวุโส แพทย์หนุ่มผู้รักงานวิจัยมากกว่าการเชื่อมโยงกับเพื่อนมนุษย์ ในเวลาเดียวกัน ยามที่เธออยู่ในสถานภาพที่น่าสมเพชของเหยื่อที่ยัมเจ็องๆ นักวิชาการอาวุโสผู้นี้ปรารถนาให้แพทย์หนุ่มหันมาสนใจความสัมพันธ์กับมนุษย์” (58) หลังจากนั้น ความทรงจำของเธอก็นำผู้ชมย้อนกลับไปสู่ภาพต่างๆ ในอดีตใน สมัยที่เธอเป็นศาสตราจารย์ที่น่าเกรงขาม เค่งครัด และปราศจากความกรุณาที่ครู พึงมีต่อศิษย์ เธอกล่าวกับผู้ชมว่า ภาพเหล่านี้จะทำให้เราเห็นว่า “นักวิชาการอาวุโสผู้ นี้ปฏิบัติเธออย่างไม่มีเยื่อใยที่จะให้สัมผัสแห่งความกรุณาที่เธอกำลังแสวงหาอยู่ใน ขณะนี้ต่อนักศึกษาที่ยัมเจ็องๆ ของเธออย่างไร” (51) สำหรับวิเวียน ภาพเหล่านี้เป็น ภาพอันโหดร้ายที่คอยหลอกหลอนเธอทุกครั้งที่เธอหวนระลึกถึงอดีต นอกจากนั้น แล้ว เบ็ตตี คาร์เตอร์ (Betty Carter) ตีความตอนอวสานของเรื่องทีวิเวียนก้าวลงมา จากเตียง เดินมุ่งตรงไปที่ลำแสงเล็กๆ อย่างช้าๆ ถอดหมวก ป้ายชื่อที่ผูกข้อมือ และ ชูคัทีสวมอยู่ออก เธอ “เปลือยเปล่าลงจาม และยื่นมือออกไปหาแสงสว่างนั้น” (85) ว่า เป็นฉากทีวิเวียน “ก้าวออกมาจากที่ซ่อนตัว” และ “ปลดเปลื้องสิ่งที่ป็นมายาทังปวง”

เราอาจตีความเพิ่มได้อีกว่า ท้ายที่สุด เธอได้สัมผัสกับความกระจ่างซัดของความรัก และ "ชีวิตที่เป็นนิรันดร์"

บทละครเรื่อง *Wil* เสนอคำตอบให้กับคำถามที่ว่า อะไรคือจุดมุ่งหมายของการแสวงหาความรู้ เช่นเดียวกันกับกฤษณะมูรติ เอ็ดสันเห็นว่า ความรัก ความเอื้ออาทร เป็นทั้งองค์ประกอบพื้นฐานและจุดมุ่งหมายสำคัญของการแสวงหาความรู้ กล่าวคือ ความรู้หรือการศึกษาควรจะมีส่วนช่วยปลูกสร้างความรัก ความเห็นอกเห็นใจ ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่สำคัญของความเป็นมนุษย์ และในเวลาเดียวกัน ความรู้สึกรักและปรารถนาที่จะสร้างสรรค์สิ่งที่เป็นประโยชน์ควรจะเป็นแรงผลักดันที่ก่อให้เกิดการแสวงหาและพัฒนาความรู้ต่อไป นักปรัชญา นักการศึกษาหลายคนทั้งในอดีตและปัจจุบันพยายามเสนอความคิดเกี่ยวกับการศึกษาในแง่มูมนี ตัวอย่างเช่น โสเครตีส รัฟิโนรนาต ฐากูร พุทธศาสนิกขุ หรือพระธรรมปิฎก (ประยูรช ปยุตโต)² ต่างมองว่า การศึกษาและความรู้เป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับความรัก คุณธรรม และการพัฒนาความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ หากแต่ประวัติศาสตร์และสภาพการณ์ปัจจุบันได้เปิดเผยให้เห็นว่า การแสวงหาความรู้ดำเนินไปในทิศทางตรงกันข้ามอย่างสิ้นเชิง ดังที่มีเซล ฟูโกลท์ (Michel Foucault) วิเคราะห์ไว้ การแสวงหาความรู้ที่แท้แล้วเป็นเจตจำนงที่จะได้มาซึ่งอำนาจ (will to power) ความรู้ที่ได้มา รวมทั้งสถาบันการศึกษา

² สำหรับโสเครตีส สิ่งที่สำคัญที่สุดในชีวิตมนุษย์คือ "การดูแลจิตวิญญาณ (soul) ของคนให้ตั้งงามที่สุดเท่าที่จะทำได้" (Armstrong 29) มนุษย์จะเข้าถึงความตั้งงามและความเป็นปกติสุขได้ก็ต่อเมื่อจิตวิญญาณได้รู้ถึงคุณความดี นั่นหมายความว่า คุณธรรมคือความรู้ ซึ่งเป็นความรู้ในสิ่งที่ตั้งงาม และความรู้นี้ตั้งงามย่อมนำไปสู่การกระทำที่ถูกต้อง กล่าวอีกนัยหนึ่ง "ความรู้" ของโสเครตีส คือ การที่วิญญาณประจักษ์แจ้งถึงคุณความดี (Armstrong 30)

รัฟิโนรนาต ฐากูร พุทธศาสนิกขุ และ พระธรรมปิฎก มองเห็นว่า การศึกษามีจุดมุ่งหมายสูงสุดในการพัฒนาจิตวิญญาณของมนุษย์ให้สมบูรณ์ รัฟิโนรนาต ฐากูร กล่าวไว้ว่า "จุดมุ่งหมายของการศึกษา คือ การทำให้มนุษย์เป็นหนึ่งเดียวกับสัจจะ" หรือ "การรู้แจ้งถึงสภาวะสูงสุดของการมีชีวิต" (54, 25) พุทธศาสนิกขุ วิชาภักการศึกษาศาสตร์ของโลกปัจจุบันว่า "มิได้รวมสิ่งที่เรียกว่า 'บรมธรรม' เข้าไว้ - ไม่ได้พูดถึงว่า เกิดมาทำไม อะไรคือทางที่จะไป - ไม่ได้รวมเอาความสุข ความเต็มของความเป็นมนุษย์ หน้าที่เพื่อหน้าที่ ความรักสากลไว้" (38) และในหนังสือเรื่อง *ทางสายกลางของการศึกษาไทย* พระธรรมปิฎก (ประยูรช ปยุตโต) อธิบายไว้ว่า การศึกษามีหน้าที่หลัก 2 ประการ คือ "หน้าที่ถ่ายทอดศิลปวิทยา" และ "หน้าที่ในการชี้แนะให้รู้จักการดำเนินชีวิตที่ตั้งงาม ถูกต้อง และการฝึกฝนพัฒนาตนจนถึงความสมบูรณ์" (57-58)

กลายเป็นเครื่องมือการใช้อำนาจในการควบคุมผู้คนในสังคม ความรู้ในลักษณะนี้ มักจะเป็นไปเพื่อกดขี่คนบางกลุ่มในสังคม ในบริบทของสังคมไทยและสังคมโลกในต้นศตวรรษที่ 21 ที่การศึกษาดูเหมือนกำลังจะแปรสภาพไปเป็นธุรกิจรูปแบบหนึ่ง และความรู้กำลังถูกนำไปใช้ในการประทัดประหารเพื่อนมนุษย์ และเอาประโยชน์จากผู้ที่ย้อนกำลังกว่า อาจถึงเวลาที่เราจะต้อง “หยุด” เพื่อทบทวนกับสิ่งที่เกิดขึ้นกับการศึกษาและการแสวงหาความรู้ คงเป็นประโยชน์บ้างหากเราจะนำมิติของความรัก และคุณธรรมเข้ามาพิจารณาด้วย แม้ว่าความคิดในแง่มุมมองนี้อาจฟังดูล้ำสมัยหรือเป็นอุดมคติเกินไป แต่หากนำมาพิจารณาอย่างลึกซึ้ง และแปรเปลี่ยนให้เป็น การกระทำอย่างจริงจังแล้ว บางทีความรู้ที่มีความรักเป็นพื้นฐานอาจช่วยทำหน้าที่ เป็นเสมือน “ลำแสงเล็กๆ” ที่พาเราไปสู่ “แสงสว่าง” ที่ให้คุณค่าที่แท้จริงแห่งชีวิตก็เป็นได้

บรรณานุกรม

- พระราชวรมณี (ประยูรค์ ปยุตโต). *ทางสายกลางของการศึกษาไทย*. กรุงเทพฯ : อมรินทร์ พรินติง กรุป, 2530.
- พุทธทาสภิกขุ. *การศึกษาคืออะไร*. กรุงเทพฯ : ชรรมบุชา, 2519.
- ราชบัณฑิตยสถาน. *พจนานุกรมศัพท์วรรณกรรมอังกฤษ-ไทย*. 2545.
- รพินทรนาถ ฐากูร. *ปรัชญาแนวคิดการศึกษาสานดินเกิดดิน*. เรียบเรียงโดย พยับแดด. กรุงเทพฯ : ฉบับแกระ, 2528.
- Armstrong, A. H. *An Introduction to Ancient Philosophy*. London : Methuen, 1972.
- Carter, Betty. John Donne Meets the Runaway Bunny. *Books & Culture*. <http://www.christianitytoday.com/bc/9b5/9b5042.html> (1999, Sept/Oct.).

- Edson, M. Interview with Jim Lehrer. *A Newshour with Jim Lehrer*.
<http://www.pbs.org/newshour/bb/entertainment/jan-june99/edson4-15.html>
(1999, April 14).
- , *Wit*. New York : Faber and Faber, 1999.
- Gutman, Les. *A CurtainUp Review*. <http://www.curtainup.com/gutman.html> (1998,
Sept. 18).
- Krisnamurti. *Think on these Things*. Edited by D. Rajagopal. New York : Harper &
Row, 1964.
- Mark, Peter. *Wit : Science and Poetry Face Death in a Hospital Room*. In *The New
York Times on the Web*. <http://faculty.smu.edu/library/theatre/index.html>
(1998, Sept. 18).

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย